

(سبک شناسی معماری در جهان اسلام)

شاپور رستمی^{*۱}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمانشاه (shapurrostami@yahoo.com)

:

چکیده

ایجاد یک اثر معماری و تغییر و تحولاتی که طی قرن ها در سبک و شیوه های اجرای آن به وجود آمده است، بحثی مفصل را طلب می دارد. آثار معماری شاخص بازمانده از تمدن های پیشین، و شیوه های متعدد ساخت آن ها نیز، تابع شرایط ویژه ای پدید آمده اند، و در کاربردی که آن اثر معماری داشته است، مؤثر بوده اند. اگرچه تحقیق و نگارش تاریخ معماری و سبک شناسی دشواری خاص خود را دارد، اما اطلاعاتی که علاقه مندان را به سمت مطالعات ژرف تر هدایت نماید امری اجتناب ناپذیر است. لذا تحقیق پیش رو، نوشته مختصری در مورد سبک های حائز اهمیت در هریک از سرزمین های اسلامی می باشد. از این رو نگارنده به چگونگی پیدایش سبک های معماری در این سرزمین ها می پردازد. جمع آوری اطلاعات در این تحقیق، به صورت کتابخانه ای و استفاده از منابع مکتوب می باشد، که پس از شناسایی و مطالعه با ذکر دقیق منابع، مورد استفاده قرار گرفته اند. نتایج حاصل از پژوهش بیان می دارد با مطالعه دست آورد های معماری ایران در حوزه اندیشه و بخصوص عمل می توان به عمق سرگذشت غم انگیز آن پی برد، و مسلمان ها پدیده منحصر به فردی در تاریخ می باشند، که خالق هنری که به نام آن ها معروف شده است نیستند، و تنها نقش انتشار دهنده این هنر را داشته اند.

واژه های کلیدی: سبک، معماری، مکتب، نیارش.

۱- مقدمه

در تاریخ هنر روش های مختلفی برای طبقه بندی تاریخ وجود دارد. گاه سیر مداوم رویداد های هنر را به ادوار گوناگون تقسیم می کنند و گاه به سبک ها و مکتب ها و جنبش ها و غیره. هر یک از این روش ها فوایدی دارد و بخشی از فهم ما را نسبت به حقیقت تاریخ هنر شکل می دهد. مهم ترین مزیت سبک بر دیگر روش ها این است که می شود آن را با حداقل اسناد تاریخی و به وسیله خود آثار هنری تأسیس کرد. به سخن دیگر برای فهم چگونگی رویداد های هنر در زمانی خاص، اگر هیچ مدرک تاریخی جز یک یا چند اثر هنری در دست نباشد از طریق سبک آن آثار می توان از شرایط و وضع هنر در آن عصر خبر دار شد. همین ویژگی سبب فراگیری سبک در مطالعات تاریخ هنر شده است [۱]. در این بین معماری به رغم تفاوت های اقلیمی و سرزمینی که در شکل آن تاثیر فراوانی گذاشته، از کاخ های ساسانی تا اموی، از مدارس عثمانی تا سلجوقی و کاروانسرا های عباسی، و حتی در جزئیات معماری، از نقش یک مقرنس تا رنگ شیشه ارسی و کوبه در، واجد یک ویژگی است که می توان آن را حال و هوا نامید [۲]. این تفاوت ها و تحولات، ما را به گونه های متفاوت و گاهی متناقض شکلی، در یک